دەرزخ، ئەوانی دیکەن.. ئانانک بە شانۆنامەی دەرزخ.. هەردی حوسێن

ناوی کتێب: دەرزخ
نووسینی: ژان پۆڵ سارتەر
تەرجەمە: نەجاتی عەبدوڵا

شانۆنامەی دەرزخ، بە یەکەمجار لەسەر شانۆی ڤیو-کۆلۆمبیر لە ئایاری ١٩٤٤ پێشکەش کراوە.
سارتەر ئەم شانۆنامەیەی بە ناونیشانی (huis clos) نووسیوە. کە بەواتای(ماڵی داخراو) یان (ژووری داخراو) دێت. لە ژێر شۆنیش بە (no exit) هاتووە، کە بەواتای (بە دەرچوون) یان (دەرنەچوون) دێت. کاک نەجاتی عەبدوڵا لە فەرەنسییەوە تەرجەمەی کردووە و کردوویەتییە (دەرزخ)

ئۆگێر لەهەر کەسێکی ئاسایی بپرسین دەرزخ چییە؟ ئەوا بە دوودڵی وەڵامێکی بریتی دەبێت، لەوەی دەرزخ کۆپیەک ئاگری بەتین و سزای جەستەییە لە شۆنێکی دیاریکراودا. واتە دەرزخ ئەو شوێنەیە کە ئاگر، سزای جەستەیی و شوێنێکی دیاریکراویش هەبێت بە سزادان ئەوا ئەو شوێنە، یەکسانە بە دەرزخ.

ئۆگێر بڵین، هەمان پرسیار لە خوێنەرێک یا ئەدیبێک بکەین، دڵنگە لەپاڵ ئەو وەڵامەی سەرەوە، بیری بە کۆمیدیاکەی دانتیش بچێت و کۆمێک لە دەرزخەکەی دانتیمان بە باس بکات.
بەڵام ئۆگێر بڵین و خوێنەرێک ئەرکدار بکەین بە خوێندنەوەی ئەو

شانۆنامەیە ئەوا وێنای دۆزەخ دەگۆڕێت بۆ شتێکی دیکە. ئێستا بابزانین دۆزەخ چییە و کوێیە؟ مەبەست لە دۆزەخەکەی سارتەر چییە؟

ئەم شانۆنامەیە، لە ژوورێکدایە، یەک دەرگای هەیە و دەرگەکەش لە دەرەوە بە قفڵ داخراوە. هیچ پەنجەرە و هیچ دەرچەیەکی نییە بۆ دەرچوون. لە هەووی لەجستیەوە ئەو شوێنە لە ژوورێکی دانیشتندایە، کە مەبەلیاتی شێوازی ئیمپراتۆری دووەم، یەک پەیکەری بڕانزیش لەسەر ئاگردانی ژوورەکە دانراوە.

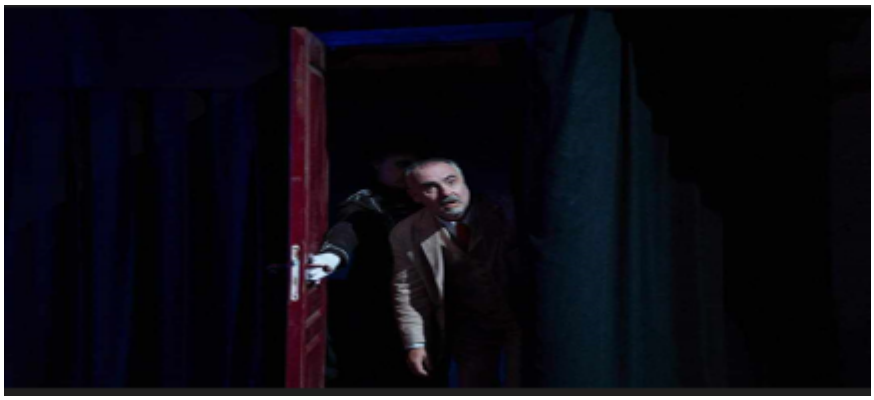

شانۆنامەی دۆزەخ؛ لەسەر گریمانەی فانتازیایی بنیاتنراوە و کارەکتەرەکانی نەو شانۆنامەکە مردوون و هێنراون بۆ ئەم ژوورە. کارەکتەرەکان لە هەمانکاتیشدا زیندوون چوونکە، گفتوگۆ دەکەن و پرسیار لە گوناهباری یەکتری دەکەن. بەو هۆگەیەش تا ئەو پەڕی سنوور یەکتری هاراسان دەکەن و دەبنە مایەی ئازاری دەروونی بە یەکتری.
هەر یەکێک لەو کارەکتەرانە بەهۆیەک مردوون و هێنراون بۆ ئەم ژوورە و کارەکتەرەکانیش ئەمانن.

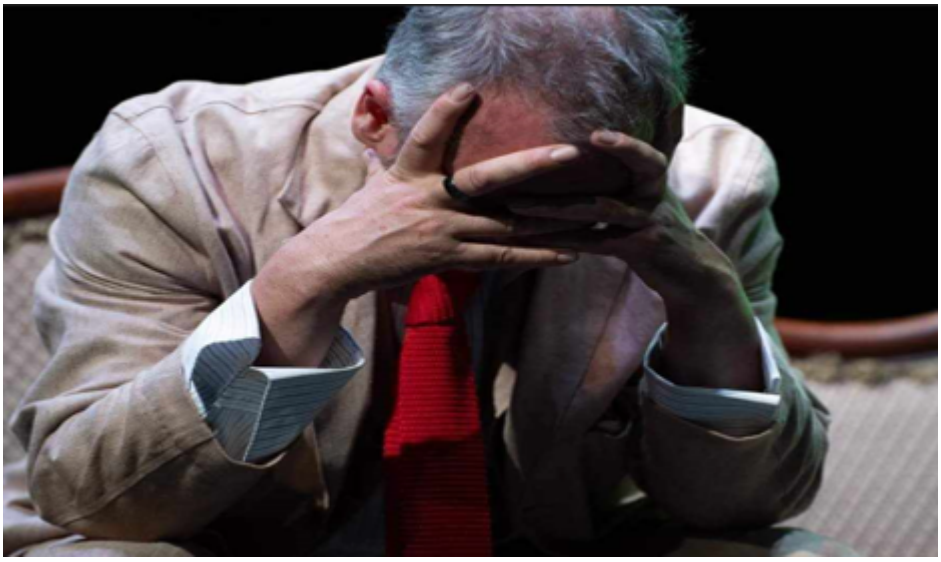
- گارین، پیشەکەی ڕۆژنامەنووسی بووە. بە تاوانی ترسنۆکی خراوەتە دەخەوە و گوللە باران کراوە…
- ئینەس، لەبەر ئەوەی ژیانی هاوڕێکەی تێکداوە و مەردەکەی جێهێشتووە، بەگاز خنکاوە…
- ئیستێل، بە پارە شوو بە پیاوەکی پیر دەکات، دواتر لەگەڵ پیاوەکی لەخۆی بچووکتر، پەیوەندی خۆشویستی دروست دەکات، بەڵام گەنجەکە پەیوەندی دەبەست و منداڵەکیان دەبەت، بەڵام ئیستیل ئەو منداڵە فڕێدەداتە نەو زریاوە و پکاوەکەش لەداخا خۆی دەکوژێت…

- خزمەتکار، تەنها لەگەڵ گارسین گفتوگۆ دەکات و هەر ئەویش گارسین دەهێنێتە ژوورەوە.

شانۆکە بە یاوەری سێ کارەکتەری سەرەکی دەچێت بە پێوە و سەرەتا گارسین ئەم شوێنەی قبووڵ نییە تاوەکو خزمەتکار پێی دەڵێت دانیشە و ئەڕە شوێنی ئەویە. گارسین و کارەکتەرەکانی دیکەش هەروەکو کەسانی ئاسایی کە لەسەرەوە باسمانکرد وێنای دۆزەخ لایان بریتییە لە ئێشکەنجە و ئاگر...

هەر بۆیە گارسین بە خزمەتکارەکە دەڵێت: ئامێرەکانی فەلاقە لە کوێن؟*١

- خزمەتکار: چی؟
- گارسین: ئامێرەکانی فەلاقە، شیشی سووركراوە.

گارسین وەک هەر کەسێک کە چاوەڕوانی سزای دۆزەخ بکات، چاوەڕێی سزا دۆزەخییەکانە.

بەڵام خزمەتکار بە هەواشی گارسین تێ دەگەیەنێت ئەڕە نە قامچی لێیە نە ئاگر و نە شیشی سووركراوە. بەڵکوو لەڕە و

لەم ژوورەدا و لەگەڵ ئەو دوو کارەکتەری دیکە بوونیان هەیە و ئەوانیش وەک تۆ هەنراون بۆ ئەم ژوورە و هەریەکەیان باس لەو تاوانە دەکات کە کردوویەتی.

هەر یەک لەم سێ کارەکتەرە، لە پشت دەگەڵ داخراوەکەوە، چیرۆکی خۆیان دەگێڕنەوە. قسەدەکەن و قسەدەکەن. هەرچی سنووری ئازادی تاکەکەسییە دەیبەزێنن و دواتر بۆیان دەردەکەوێت کە گیریان خواردووە و ناتوانن بچنە دەرەوە. لە شانۆنامەکەدا کارەکتەرەکان درک بەوە دەکەن کە دەزخ شوێنی ئەشکەنجەدانی جەستەیی نییە، بەڵکو شوێنی ئەشکەنجەی دەروونییە.

ئەم شانۆگەرییە،کارەکی فەلسەفییە کە بەدواداچوون بۆ بابەتەکانی بوونگەرایی دەکات. سارتەر دەیەوێت لە ڕێگەی ئەم شانۆیەوە پەیمان

بەت دەزخ ئەو شوێنە نییە کە تیادا دەسووتێنرێین و ئێشکەنجە دەدرێین
بەکوو دەزخ ئەو شوێنەیە، کە لەدەرەوەی زەنی ئاسوودەیی ئەمەیە.
ئەو شوێنەیە کە دەروونییەن ئاسوودەنین.
دەزخ ئەو شوێنەیە کە ناچاری لەگەڵ هەندێک کەس بژی و هەڵسوکەوت بکەی. بە مانایەکی دیکە دەزخ ئەو شوێنەیە لەگەڵ کەمەڵێک ناکەس بژی. بەیە دەکرێت ئەمە کاتێک لە شوێنکین و ئەو شوێنە پەیەتی لە کەسانێکی سازشیست ئەوا ئەو شوێنە بە هەمە دەزخ بەت هەر وەک گارسین لە کەتایی شانۆ کەدا تێدەگات و دەڵێت: "دەزخ ئەوانی دیکەن." *٢

هەرچەندە تیەوانینی جیاواز لەبارەی ئەم هستە فەلسەفییەوە گوتراوە و ئەمە نامانەوێت دووپاتیان بکەینەوە، بەڵام بە تەواوانین لە دەقە شانۆییەکە مەبەست لەم هستەیە ئەویە کاتێک ئەمە لەژێر نیگا و چاودێری ئەوانی دیکەداین، ئەوا ئەو شوێنە بە ئەمە دەبێتە دەزخ.

کاتێک ئەمە لە چاودێری کەسێکی دیکەداین بە ناچاری دەبینە ئەبژێکتی کەسانی دیکە و ئەمە وادەکات بکەوینە ململانێی سوبێکت بوون و ئەبژێکت بوون. ئەم ململانێیش سەرەنجامەکەی دەڵانە باجی دەڵانیش قورسە. لە کەتاییشدا ئازادیمان لە زەوت دەکرێت لە لایەن

دەورووبەرەکەمانەوە و ئەو کاتە نە ئازادی هەبژاردنمان دەبەت نە ئازاد خودی. بە دەربەندکی دیکە، هەشیاری لە ئەی هەبژاردنەوە یاخود ئازادییەوە خەی دروست دەکات.
دەتوانین بڵین تەواوی فەلسەفەکەی سارتەر پشت بە ئازادی تاکەکەس لە هەبژاردندا دەبەستەت. ئەم ویستەش تەنانەت بەسەر کەسەکدا دەسەپەت، کە لە هەڵوەستەکی مەژوویشدا خەی بە دیل دەبینەت.
ئەم فەلسەفەیە لە مرۆڤەکدا بەرجەستە دەبەت، کە باوەڕی قووڵی بە ژیانی ئازاد و ئازادیی تاکەکەس هەیە.
هەر لەم ڕووەوە دەتوانین فەلسەفەکەی ناو بنەین فەلسەفەی ئازا لە بەرانگاربوونەوە و سەرپەچی کردندا.
ماوەتەوە بڵین دیالەگەکانی ئەم شانە نامەیە بریتین لە دیالەگ و کەمەک گوتەیەک کە کارلەکی بەرگە نەگیراو دروست دەکەن و ئازادی تاکەکەسی بەتەواوی پەشەل دەکەن.
لە تەواوی دیالەگەکشەدا ڕووبەڕووی چەمکەکانی ئازادی، بەرپرسیاریرتی، مەرگ و بوون دەکەوین کە لە فەلسەفەی بوونگەرایی و سارتەردا سەڕەی زەریان لەسەرە.
بەیە دەڵین هەر کاتەک لە لایەن کەسانەکی دیکەوە سنووری ئازادیمان بەزەندرا ئەوا ئەوانی دیکە بەمان دەبنە دەزەخ.

کەناەە ئاسمانییە کوردییەکان لەقەەەەمەوی ەهەنەەەەدە فەرهەنگییەکاندا.. نەژاد عزیز سورمە

لە جوامەریمان کەم نابەتەوە ئەگەر دان بەو ەاستیەدا بنەین ، بەتایبەتیش ئەوانەی پە بە هەناسەیان زوەمی ئەوان ەەژگارەیان دیوە کە تەنیا بیرکردنەوە لەوەی ئەمەش وەکو خەکی تر وەنەمان بەرەو ئاسمانی بەپایان دەنەرین و ئیستگەی تەلەفزیەنی جەراوجەر دادەمەزرەنین لە زیندە خەونەك دەچوو…
ئەمەش لەخەا نەهاتبوو، ساەانی دوور و درەژی ئەو غەدرە کەەکە

بووانە لە نەستی (مرۆڤی کورد)ی جێگیرکردبوو ، کە هەمیشە ببوو بەپرۆژەیەکی ئامادەی گەمارۆدان و لە ناوبردن وماڵوێرانیی زێرخایەن ..
بابایەك هەر ئەوەندەی پێ بکرێ خۆی لە قڵکردن و سڕینەوە بپارێزێ و بەرەنگاری چەندین دژمنی سەرسەختی دیار و نادیار بووبێتەوە ئێستا لەپاڵ ڕۆژنامە و ڕادیۆ و تەلەفزیۆنی هەمەچەشن و هەمە لایەن بێت کەناڵی تەلەفزیۆنی ئاسمانی دابمەزرێنێت شتێکە لەچاوخۆی لەموعجیزە دەچێت ، ئەمەش جارێکی دیکە دەیسەلمێنێت میللەتان هەمیشە ئەگەر هەلومەرجی لەباریان هەبێ و مۆژووی خۆیان بە چاوی پەند لێوەرگرتنەوە بخوێننەوە سەرڕاست و دڵسۆز بن لەگەڵی دەتوانن نەك هەر هەستنەوە بەڵکو پێشیش بکەون...،
بەڵام ئەوە نابێتە پاساو بۆ کورت هێنان لە تێگەیشتنی هاوکێشەکان و کارامەیی لە بەڕێوەبردنی ململانێ و کێبەرکێکانی سەردەم و بەرهەمهێنانی فاکتەرەکانی پێشکەوتن... لەو ڕوانگەیەوە بوونی کەناڵی ئاسمانی بەس نییە ، ئەگەر وتارێکی ئاشکراو ڕوون بە ئاراستەی کارتێکردن و هەڵگرتنەوەی ئاکامە پێشبڕەکانی تێدا نەیەتەدی...

دیارە ئێمە ئەگەر لە دونیای ڕۆژنامەنووسیی نووسراو تەنانەت بیستراویشدا مۆژووییەکمان هەبێ ، لەوەی دەچێتەوە ناو میدیای بینراو ئەو مۆژووەمان نییە...، بەڵام ئەگەر ئەو پەرشییە بێ کەناڵە ناوخۆییەکانیش پێویست نەبێ... لەکەناڵی ئاسمانیدا کە ڕەنگە مەترسی لاسەنگ بوونی وتاری کوردی لای بینەرانی لێ بکرێ، بەوەی بێ ڕوخسەت و پەساپۆرت جوگرافیای جیاجیا دەبەزێنێ و لەدەرگای جیاواز دەدا و ئاوێزانی چاندی دیکە دەبێ...
لێرەدا بەراوردکردنی ئەمڕۆ و ڕۆژە تاڕەکان لە هەڵسوڕاندنی کەناڵێکی ئاسمانی تەلەفزیۆن لە ڕۆژگارێکی تیژڕۆ و لێکدانەوەکانەی تاکجەمسەری (کە خوا دەزانێ لێرە بەدوا چی لێ دەکەوێتەوە) ، بەتایبەتیش بێ ئێمەمانان کە تا ئێستا نەحەاڵین و نەمردار ، بەدەرد ناخوا و بینەر تا ئەو حسابانە دەکا (کەهەرگیز نایکا) بەجوولەیەکی پەنجە بەجێت دەهێڵێ و دەچێتە سەرکەناڵێکی تر... بینەر شاشە دەبینێ ، پشت شاشە و قەیران و ئیمکانیاتی تەکنیکی و مرۆیی لە جوغزی بایەخەکانی ئەودا نییە...
ئەم ڕووکارانەیش کە دێنە گۆڕێ بێ بێ ئومێد کردن نییە بەقەد ئەوەی بێ لێڕامان و لێکدانەوەی ئەو ڕەهەندانەیە کاریگەریی سنووربەی تەلەفزیۆن بەسەر باری فەرهەنگی و کۆمەاڵیەتیمانەوە هەیە.
مەسەلەکە ترسی ناوێ ، ڕووبەڕووبوونەوەی دەوێ...
ئایا چۆن دەتوانین ئەو وتارە بخەینە ڕوو ڕەنگڕێژی واقیعی

ڕاستەقینەی خۆمانە…
لەکام ڕۆگەوە دەتوانین ببین بەکانگەی فەرهەنگێکی ڕەسەن و هاوچەرخ ، کە مرۆڤی کورد بە وەچە جیاجیاکانییەوە خۆی تێدا ببینێتەوە.
بەتایبەتیش لەڕووی هەموو ئەو لایەنانەی بەویست بێ یا بە نەوێستی هاتوونەتە بازاڕی کەناڵە ئاسمانییەکان کە ئەمڕۆ بێ هیچ بەرگرێك ڕووبەڕووبان دەبنەوە…

ڕاستی شەڕی دووەمی کەنداو ، کە بەشەڕی ئازاد کردنی کوێت دەناسرێ تاقیکردنەوەیەکی بەپیتی بێ پەرەسەندنی کەناڵە ئاسمانییەکان ، بەتایبەتیش کەناڵە عەرەبییەکان مەیسەر کرد ، کاتێ کەناڵی CNN شەڕەکەی بە زیندوویی گواستەوە…
ئەوە سەرەڕای پەرەسەندنی تیژڕۆی ئەم چەند ساڵەی دوایی لە هەیەکانی گەیاندن کە بوو بەهۆی گەشەکردنی کەناڵەکانی زەوی و بڕەوسەندنی کەناڵە ئاسمانییەکان.
بیرکردنەوەی کورد لە دامەزراندنی کەناڵی ئاسمانی ئەگەرچی پێشتر لە دەرەوەی کوردستانیش بوو (دامەزراندنی مەدتیڤی M-TV) پێشەوییەك بوو لە ڕاگەیاندنی کوردی؛ هەر چەندە لە ژێر کەم وکوڕیش خاڵی نەبوو و بەهەناسەیەکی ئاراستەکراوی تاکلایەنەی تاڕادەیەکی بەرچاو و دوور لە واقیع و خوێندنەوەی واقیعی کوردستان بوو… بەڕام وەك وتمان لەگەڵ ئەوەشدا پێشەوی دامەزراندنی (تەلەفزیۆنی کوردستان Kurdistan TV) ئەوە ڕۆژێ لەناوجەرگەی بەشێکی ئازادی کوردستان هەنگاوێکی بوێرانە و جیهانبینییەکی ئامانجدار و عەقڵێکی فەرهەنگی و هەستێکی پیرۆزی نەتەوەیی بوو کە بێ یەکەمین جار لە مێژووی کۆن و نوێماندا کەناڵێکی تەلەفزیۆنی بەزمانی کوردی و بەپێشهات و ڕووداوی کوردی و بە بەرنامە و پڕۆگرامی کوردی لەناوجەرگەی کوردستان سنووڕە دەسکردەکان ببڕێ و بەسەر غەدر و زوڵمەکانی مێژوو جوگرافیاوە باز بدا و پەیامی خۆی بگەیەنێ ئەم هەنگاوە بە هەموو پێوەرێك وەرچەرخانێك بوو لە میدیای کوردی… دیارە پاش ماوەیەك کەناڵێکی دیکەش هەر لە کوردستان هاتە دامەزراندن (کەناڵی کوردسات- Kurdsat) بەهەمان تین و تاوی (Kurdistan TV) بەرنامەکانی لەکوردستانەوە بۆاو کردەوە و بەردەوامە .. ئێستا چەندانی دیکە لە ناوە و دەرەوەی کوردستان بەرنامەکانیان بەزمانی کوردی بۆاودەکەنەوە .
بێگومان ئەمەش کارێکی مژدەبەخشە بێ ئایندەی میدیای بینراوی کوردی و لەهەمان کاتدا بێ لێك نزیککردنەوەی هەوەندی کورد لە دەرەوە و پێکەوەنانی گرووپی کاریگەر لەو وڵاتانە بێ دواڕۆژ لە قازانجی بزاڤی ئازادیخوازمان و گەشەکردنی ئەزموونی کوردستانی ئازاد… بەو

مەرجەی کەناڵەکان کە ڕاستە ئاسمانین، بەڵام لە ئەساسدا بەتوانا وئەزموون و ئیمکانیەتی کەناڵەکانی زەویەوە دامەزراون هەوڵ بدەن کراوەتر بن لەنێوان ناوەڕۆکی ئامانجدار و چەشەی پیشاندان هاوکێشەکەیان لێ ون نەبێت... بەتایبەتی لەووی زمان و کولتوور و گۆرانی و مۆسیقا و دراماى جیددی کە بەداخەوە لەهەموو کەناڵەکان لە ئاستی پێویستدا نین... ئیتر وەختی هاتووە لەو ڕەوتەوە ، لەڕەوتێك خوێندەوار و نەخوێندەواری پێدا دەڕوا و حساب بۆ سنوور و بەربەستەکان ناکا بۆ ئاوێدانەوە ڕێ هەڵگرین و لە لایەك حسابێك بۆ چەندان نەوەی تازە بکەین کە ئەرکی ئایندەیان دەکەوێتە ئەستۆ ، لە ڕووی پڕۆگرامسازی و بەهەندگرتنی لایەنی پەروەردە و فەرهەنگ و ڕووونی بۆ جیهانی نوێ .. کە جێی داخە تا ئێستا نەمان کردووە .
لە سەرێکی دییەوە ئەوەش لەبەرچاو بگیرێ تۆڕەکانی ئەنتەرنێت ، کە گۆڕەپانێکی بەرفراوانی بۆ میدیای نووسراو لێکردووە ، بەهەمان تاویش لە ئایندەیەکی نزیك تەنگ بە میدیای بینراویش هەڵدەچنن .

نەژاد عزیز سورمێ

چڕمکەکانی (گومان و پرسیار و پارادۆکس) لە شیعرەکانی (ئیمان یادگار)دا-2-.. ناسۆن حەسەن

_ بەشی دووەم

_ شیعری (پەم لە هیچ)
ئەم ناونیشانە گەر ڕووکەشانە سەیری بکەین ، ڕەنگە وای ببینین کە ئەم هیچە مانایەک بێت بە ڕەشبینی یان پووچگەرایی (نەهیلیزم) ، ئەو نەهیلیزمەی دادایەکان لەوپەڕی نائومێدیەوە وەک هاوارێک دژ بە شەڕ و هاوارێک دژ بە کوشتنی مرۆڤ و ژیان ئیشیان لەسەر دەکرد ، یان ئەو ڕەشبینیەی لای شوبنهاوەر ، یان ئەو پووچییەی لای ئەلبێرت کامۆ کە لە پشتیەوە و لە ڕوانگەیەکی فەلسەفییەوە مانایەک بۆ

خەکوشتن دەبەخشێت ، یان خەکوشتن لە ڕوانگەی فەلسەفییەوە تیەڕیزە دەکات ! بەڵام ، لای من شیعری (پەم لە هیچ) ئەو پووچییە و نەهیلیزمە ناگەیەنێت ، شاعیر دەڵێ : پەم لە هیچ ! دەکرێت ئەم دەستەواژەیە وەک پارادەکسێک ، یان ئاواهی بیبینین کە وەک پەرداخێک بێت کاتێک خالییە لە ئاو بەڵام ، لە ڕووی زانستییەوە بەتاڵ نییە پڕە لە هەوا ! ئەم پەم لە هیچەش ئاوایە ، ئیمان یادەوەری شاعیر کاتێک دەڵێت پەم لە هیچ ، یانی پەم لە نیگەرانی و گومان و خەم و حەسرەتکانی ژیان ، ئەو هیچە ئەو مەبەستە دەگەیەنێت ، یانی بە تاڵە لە خۆشبەختی و ئارامی و بەختەوەری ، لە پشتی ئەو هیچە پارادەکسێک دەبینین ، چەندین چەمکی دژبەیەک ، وەک خۆشی و ناخۆشی یان ژیان و مردن .. بە دیوەکیتر ئەگەر پووچگەرایی مورادفەکەی ڕەشبینی بێت ، بەو مانایەی شاعیر هیچ ئومێدەکی بە ژیان نەمابێت و بوون و نەبوونی خەی لەنەو ژیاندا وەکو یەک ببینێت ، لەوەش زێتر لای کەسە
ڕەشبینییەکان یان لەنەو بیرکردنەوەی ڕەشبینی دا " خودی ژیان دەبێت بە کەشە " بە مانایەک واتە کەشەی تە دەبەتە ئەوەی مانەوەت لەنەو ئەو کەشەیە کە ئەویش ژیانە !
ئەمە وای نابینین ، ئەو شاعیرمان لەنەو شیعرەکانی ئیشی لەسەر ڕەشبینی و (پووچی) کردبێت ، پووچی بە مانا نەهیلیزمەکەی ، ئەمە گوتمان لە زەرەک لە شیعرەکانی بە گومان و نیگەران و نائومێد بەڵام ، نائومێدی بەمانای ڕەشبینی نایێت ! ئەمە لە وتارێک بە ناوی لە نەوان (نائومێدی و ڕەشبینی) دا جیاوازییەکانی نەوان ئەم دوو چەمکەمان باسکردووە و گتومانە ، نائومێدی بیرکردنەوەیەکی نگەتیف نییە ، لە جەرە ژیانێکی ئاواهی کە بەهای مرۆڤ و مرۆڤبوون کەوتۆتە ژێر پرسیارەوە یان ژیان بەو پەڕی ووبەرەکانی ناشیرینی گەیشتووە ، ئاسایە مرۆڤ یان شاعیر نائومێد بێت ، بە دیوەکیتر ئەم شاعیرە بەیە نائومێدە چونکە ئومێد و خەونی گەورەی هەیە و لە ئیستادا پەی نەگەیشتوون ، ئیمان یادەوەری شاعیر ڕاستە نائومێدە بەڵام کەسێکی ڕەشبین نییە ، واتە دەستی لە خەون و ئومێد و ژیان بەرنەداوە ، ئەوەتا هەر لە شیعری (شانەی مەرگ) لە کۆتاییەکەی ئومێدێکی گەورە وەنا دەکات و دەخوازێت ڕۆژێک لەجیاتی خەر ژیان هەبێت ..! یان لە پشتی نائومێدییەکانی هەست بە خەونی گەورە و ژیان دەکەیت . ئەوجا دوای ئەم خوێندنەوەیە بە تایتلی شیعرەکە ، شاعیر بەوە شیعرەکەی دەست پێدەکات و دەڵێت :
شەو نییە یەک دونیا مەراق لەگەڵ خەمدا نەخەوێنم
پەمدەڵێن : بیرمەکەرەوە
کەچی بیر لە بیرنەکردنەوەش دەکەمەوە

هەندێ پێ بووم لە هیچ
ئیتر پووچیش جێی منی تیا نابێتەوە
دەموەت لە بارەی بکەسیەوە بدوێم
ڕوخسارێک نابینمەوە بەدەنگیم بشوێنێت
هەموویان یەک پارچە
تابلۆی نیگەرانی و بێتاقەتیم پێشان دەدەن
پێنووسکان لەرە بە مەرگ نووسینەوە دەژین
ئەمش بە ژان
بە نیگەرانییەکی گەورەوە دەستپەدەکات ، شۆنییە یەک دونیا مەراق لەگڵ خەیدا نەخوێنێت ، ئەژکان ڕەتدەبن و ئاو بە خوێنکانی ناگات ! یان خوێنکانی لەی دوور دەکوێنەوە ، ژیانیش بە بەدەنگی تەدەپڕێ کەچی پێ دەڵێن بیرمەکەرەوە ! ئاو کەسکی هەندێ هەستیار و مرۆڤدۆست و ژیاندۆستە تەنانەت بیر لە بیرنەکردنەوەش دەکاتەوە ! ئاو ناتوانێ بیرنەکاتەوە ، چونکە لەوە بەئاگایە ، کە بیرکردنەوە سەرچاوەی شیعر و فەلسەفە و ژیان و هەموو شتێکە ، هەروەک سوقرات دەڵێت ، بە ئاوەی خەت بدەزیتەوە پێویستە بیربکەیتەوە ! ئاو بە خوێن و ئومێدە گەورەکانی دەژیت ، لای ئاو شاعیرشمان : ژیان ئاوە نەبوو کە بەی هاتین ! ، ئیتر هەندێ نائومێدە لەگڵ ئاو مەراق و خەزگانەی کە پووچیش ناتوانن لە خەی بگەرن ، ئیتر هەست بە تەنیاییەکی کوشندە دەکات چونکە ، دەوروبەر لە موعانات و ئازارەکانی تەناگەن ، هەموویان کاتێک قسەی بە دەکەن بێتاقەتتر و نیگەرانتر و تەنیاتری دەکەن ، کەس لەم شاعیرمان تەناگات و جگە لە مەراق ئومێدەکی ناخەنە بەردەم تەنانەت ڕەشنبیر و نووسەر و قەڵەم بەدەستەکانیش بەیە ، بە بیرکردنەوەیەکی ڕەخنەیی دەنووسێت و ڕەخنەیەکی جدی لە قەڵەمەکان دەگرێت و دەڵێت : پێنووسکان لەرە بە مەرگ نووسینەوە دەژین ! ، ئەمش بە ژان ، چ هەستێکی ناخۆش و مەرگ ئامێز و تراژیدیایە قەڵەمەکان لەجیاتی ژیان مەرگ بنووسنەوە ، لە جیاتی جوانیش مەراق و نائومێدیەکان یان ببن بە بەشێک لە ناشیرینیەکان ! ، ئەمش لەجیاتی ئارامی و خۆشیەکان تەنها خەم و ژان و حەسرەت بنەشین . لە پشت ئەم خەم و مەراق و نائومێدییەی شاعیر وشیاری و مەعریفەیەکی قووڵ هەست پێدەکەین .
ئەم بەڵێنمان داوە بە کاکردنەوەی جوانیەکان ئابگەین
ڕەژ نییە گوڵێک بە دەستی پاسەوانەکانەوە سەرنەبەدرێن
.....
پەم بەڵێ ئەرە چی دەزانین جگە لە
خۆکردن بە بریندارکانی یەکتریدا
جگە لە کوژاندنەوەی چراکانی

سەر ڕۆگەی یەکتر
نا تۆ پێم بڵێ : کەی بوو کۆتاجار پێکەنین
پێم وانییە بیرت بێت
ئیتر وای لێهاتووە هەموومان
شڵێ بە تەنهایی بفڕۆشین و
دەوار لێناو باخچەکانی غروردا هەڵدەین
لە گومان و نیگەرانیەکانی بەردەوام دەبە بە دیدەکی ڕەخنەیی قسان
دەکات و دەڵێت ، ئێمە بەڕێنمان داوە بە کارکردنەوەی جوانییەکان
ئابگەین ، ڕەژەکیش نییە گوڵێک بە دەستی پاسەوانەکان سەرنەبەردرێن
،، بەڵێنێ چ تراژیدیایەکە ! هەمیشە لە هەوڵی کارکردنەوەی جوانی و
سەربەینی گوڵکانین ! ئیدی شاعیر چۆن نائومێد و شەوانان بە
مەراقەوە سەرنەنێتەوە ؟ چۆن گومان لە پاسەوانەکان و لە دەوروبەر
و لە هەموو کەسێک نەکات ؟ ئیدی لێناو ئێم گومان و نائومێدیە
پرسیار دەکات و دەڵێت ، پێمبڵێ ، ئێمە چۆ دەزانین جگە لە خۆکردن
بە بریندارکانی یەکتریدا و کوژاندنەوەی چرای سەر ڕۆگاکان ؟ لە پشتی
ئێم پرسیارانە گەورەترین ئازار و خەمە قوڵەکان هەست پێدەکەین ،
کوشتنی ئۆیتر و نا تەندروستی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان و
هەموو پەیوەندییەکانیتر ، یان دەڵێ ، پێم بڵێ کەی بوو دواجار کە
پێکەنین ؟ لە پشتی ئێم پرسیارە شاعیر گەورەترین گومان بەرجەستە
دەکات ، کە نازانێت کەی بوو دواجار کە پێکەنین ! لە کۆتایی ئێم
کۆپلەش ڕەخنەیەکی جدی دەگرێت دەڵێت ، لەگەڵ ئێم ژیانە پڕ لە شڵێ
و مەرگ و ئازاراویە کۆچی دەوار لە ناو باخچەکانی غروردا
هەڵدەدین ! چەند شوورەیی و بە شکۆیە مرۆڤەکان لە نزمترین
ئاستەکاندا ژیان بەسەر ببەن و لەولاوێش لەژێر دەوار و ساباتی
غروری لەی ئاکشابن و هەوڵی گۆین و باشترکردنی ئێم ژیانە
مەرگئامێز نەدەن ! یان دەڵێت :
لێم مەپرسە دەردت چییە ؟
تەنیایی و هەزار عەیب
دەردێک و هەزار دەرمانی ساختە
گەرانییەک و کوڵانەوەی هەزار برین
خەزگەیەک و هەزار چاوەڕوانی
هاوڕێیەک و هەزار دڵشکان
خەندەیەک و هەزار گریان
ژیانێک و سەدەیەک مردن ..!
لەڕەدا هەوڵدەدات وێنەی ژیانێکی نائاسییمان بە بکێشیت ، بە هەی
پێشاندانی چەند چەمک و دوالیزمی هاودژ ، تەنیاییەکی بەردەوام ،
دەردێک و هەزار دەرمانی ساختە ، لە پشتی ئێم دێڕە شیعرییە ،

وێنەی مرۆڤ و بەهای مرۆڤایەتیمان بە هەسم دەکات ، یان خۆزگەیەک و هەزار چاوەڕوانی ، ئەوەش نیگەرانی و نائومێدییەکی تۆخە ، کە لە کۆتاییش لە هەگبەی پارادۆکسەوە ، چەمکە دژەکان بەیەکەوە دەلکێنێ و وێنەیەکی شیعری نایابمان بە دەکەشە ، خەندەیەک و هەزارگریان ، (خەندەو گریان) دوالیزمێکی دژ و ناتەبان ئەو بەیەکەوە هەستیەکی شیعری نایابی لەدروست کردوون ، هەروەها ، ژیانێک و سەدەیەک مردن ! ئەمەش هەم پارادۆکسێک و هەم هەستیەکی شیعری پێ ئیستاتیکا و پێ لە شیعریەتە . ئەوەی لەم دەقە زۆر سەرنج ڕاکێشە لەگەڵ پێکهاتە شیعریەکانی وەک ، گومان و پرسیار و پارادۆکس ، چەند جارێک وشەی مەرگ یان مردن دووبارە و سەبارە دەکاتەوە ، تا ئەو ئەندازەیەی ژیان یەکسان دەکات بە مردن ، ئەوەتا لە دیمەنێکی شیعری و ناوازە دەڵێت :

تەمێک لەسەر شانی باوکت
لەناو ئەم هەموو ئازارە
بۆنی مردنی لەدەت ..!

یان دەڵێت :

دەنگی مردن
هەڵکێشی ناحەزی لاوەنێ
وەک جادەیەکی هێشی تازە دروستکراوی قیەی گەرم
دە و ڕەحمان دەسووتێنێت

لەم دەقە شیعریەیە ژیان تابلۆیەکە بە هەنگاوکانی مردن هەنگکراوە ، یان جەستەیەکە کراسی مردنی کردەتە بەر ، مردن لە هەموو زەمەنێک و لە هەموو شوێنێک ئامادەیە ، ژیانێک لەنێو ئامێز و باوەشی مەرگ ڕاکشاوە یان سەما لەگەڵ مردندا دەکات ، دەیەوێت بڵێت : ئەمە لەنێو ژیانێک دا دەژین کە بە شوناسی ، مردن هەمیشە مردن .. دەناسرێنەوە . ئیدی لەم ژیانە بێزار بووە و پەتی ئارامی دەپچڕێ و بە هەستێکی یاخیانەوە دەڵێت :

خۆزگە زەوی هەژێک بە توندی دەپژمێ و
منی لە دەم و لوتیەوە هەڵدایە هەساریەکیتر
بۆچی نا ؟
خۆریکە بۆنی کراسەکەی دایکیشمان بیر بچێتەوە
هەنگکان ناناسینەوە
تەنانەت وەرزەکانیش بە ناهەنگی خول دەخۆنەوە
زەوی پیر بووە
خۆریکە ژیان بە گۆچان دەڕوات
من دەمەوێت دوور بکەومەوە
هیچ کەس دەستی پێم نەگات

لەردا مەراق و نیگەرانی و نائومێدیەکانی دەگاتە ئاستێکی بەندی بەزاربووون ، ئیدی ناتوانێت چیتر بەرگە بگرێت ، چونکە زەوی پیربووە و ژیانیش بە گەچان دەوات ، بە ئومێد دەبێت لە گەان و گەیشتن بە ژیانێکی باشتر بیە ، لەم ژیانە یاخی دەبێت و دەخوازێت جێی بهێڵێت و لێی دوور کەوێتەوە یان بەهەی پژمینی زەویەوە بکەوێتە سەر هەساریەکی تریەوە ، هەندە دوور بکەوێتەوە هیچ کەس دەستی پێی ڕانەگات ، ئاخر چۆن یاخی نەبێ و دوور نەکەوێتەوە ؟ لە ژیانێک کە هەموو کایە و گەشکانی ناکەک ، مرۆڤکان تەنانەت بەنی کراسی دایکیان بیر دەچێتەوە و هەنگکان ناناسنەوە یان وەرزکان بە ناکێکی دەسووتێنەوە ، ئیتر هەکارێک نەماوە بە مانەوە لەنێو ژیانێکی لەم جۆرە ، ژیان تەواو بەتاڵبووە و لە هەموو شتێک داماڕاوە ، بە هەمان هەناسەی بەزاری و یاخیبوونەوە لە کۆتایی ئەم دەقەیدا دەڵێت :

تاکە ڕاستییەک ئەوەیە من هەشتا لەرەم
وەکو گرمێکی ترسناک بە هەناوی ژیانەوە نووساوم
کە دەت بە شمشێرەکەی دەستی بمرێت ؟
ئەفسوس .. ژیان زەر درژەی کەشا
هەشتا لە مەترسیدام
من
هەر لەرەم
هەر لەرەم
دوور لە چاوەکانی تە ..!

ئەو لەناو بەزاری پەنگ دەخواتەوە و خوازیاری هەشتن و دوور کەوتنەوەیە ، بەڵام زەمەن دەڕوا و ئەو هەر لەرێە ، وەک گرمێکی ترسناک بە هەناوی ژیانەوە نووسابێت ، هەرگیز لەی جیانابێتەوە ، ئیتر نائومێدانە دەڵێت : ئەفسووس ژیان زەر درژەی کەشا ، ئەم دەرە شیعرە جوانکاریەکی بەئەندازەی تیا بەرجەستەکراوە ، وەک گەای لاولاوێک بە شەونمی شیعرییەت داپشراوە ، نائومێدیەک کە شیعرییەت ڕەح و هەستی خوێنەر بە سەما دەهێنە ، بە پێچەوانەی هەموو کەس کە ئامادەن سەر و ماڵیان ببەخشن بە بەدەستهێنانی شوناسێک و زێتر مانەوە لەنێو ژیان ! بەڵام ئەم شاعیرەمان لەگەڵ ئەوەی لە هەڵەتی تەمەنی لاویدایە و دەڵێ ، ئەفسووس ژیان زەر درژەی کەشا ..! زەر شاعیرانە و بە وشیاریەوە دەیەوێت پووچی ژیان پێشان بدات نەک بیرکردنەوەی پووچی ! مانەوەی لەنێو ژیان بە مەترسی دادەنێ ، لە کۆتایش مەسیجێکی خەمناک بە دەدارەکەی دەنێرێت و دەڵێت ،

من هەر لەرەم بەڵام ئەفسووس دوور لە چاوەکانی تە ..!

_ شیعری (جەستەی ژیان بە دەمی مەرگەوە)
بەر لەوەی باسی ناوەڕۆک و فۆرم و زمانی ئەم دەقە شیعرییە بکەین دەبینین ، تایتڵی شیعرەکە پارادۆکسیکە و هەمدیسان دوالیزمێکی دژبەیەک ، ململانێیەک لەنێوان ژیان و مەرگ ، وەک ئەوەی هەموو دەقە شیعرییەکانی ئیمان بە قەدەری ئەم پارادۆکس و ئەم ململانێیەی نێوان ژیان و مەرگ نووسرابن . یان بە ئاگری ئەم پارادۆکسە گەش ببنەوە و جوانتر دەربکەون ، هەروەک و بینیمان لە زۆربەی شیعرەکانی (گومان و پرسیار و پارادۆکس و هاوکات یاخیبووون)یش ، هاوتەریبن و بەشێکی سەرەکین لە پێکهاتەی شیعری ئەو شاعیرەمان . یادەوەر لە سەرەتای ئەم شیعرەی دا دەڵێت :
من دەزانم
ئەوان نازانن مرۆڤ بە سەرەکی سووکەوە
بارەکی قوڕس بەسەر ژیانەوە
من کێشەکی کەم و کێشەیەکی زەرم هەیە
کەشم هەرگیز کێشەی گەورەی من نەبووە
کێشەی من ئەوەیە بۆچی
ئارەزووی مرۆڤ لە گەدەی گەورەترە ؟!
لێرەدا گەمەیەکی زمانەوانی ناوازە دەبینین ، ئیشکردن لەسەر فۆنیم و دەنگی وشەکان ، (کێش و کێشە) ، یان دوالیزمی (سووک و قوڕس) ، بە پێکانی ئامانج و مەبەستێکی گەورە بەم پارادۆکسە دەست پێدەکات و دەڵێت ، من دەزانم ، مرۆڤ بە سەرەکی سووکەوە بارەکی قورسە بەسەر ژیانەوە ، لەم بۆچوونەوە گرێدانی ئەم دوو چەمکە هاودژە دۆخێوەت مەبەستێک و نائومێدیەکی گەورە بپێکێت ، دۆخێوەت پشان بدات ، لە دونیای مۆدێرن و شارستانیەتەکەی سەرمایەداری و گەشەی تەکنەلۆژیا مرۆڤ بۆتە بارەکی قوڕس بەسەر ژیانەوە..! دواتر گەمەیەکی جوان لەگەڵ فۆنیمی (کێش و کێشە) دەکات و دەڵێت : من کێشەکی کەم و کێشەیەکی زەرم هەیە ، یان دەڵێت : کەشم هەرگیز کێشەی گەورەی من نەبووە ..! شاعیر لە پاشخانێکی مەعریفییەوە ئەمەی نووسیوە ، ئەو (کچە مۆدێلێک) یان لەو کەسانە نییە تەنها خەریکی کێش و جوانکاری جەستە بن ، یان هەموو کێشە و خەیاڵیان لای گەینی دیکەری جەستەیان بێت ..! ئەو شاعیرە کێشی خەی هیچ کاتێک کێشە نەبووە بۆی ، ئەو کێشەی گەورەی لەگەڵ ژیاندا هەیە ، وەک شاعیرێک چۆن بتوانی ژیان جوانتر بکات ، بۆیە هووبوونی هەموو ئەو فاکتەر و هەکارانە دەبێتەوە کە ژیان ناشیرین دەکەن ، لەنێو شیعرەکانیدا و لە ململانێی نیوان ژیان و مەرگ ئەوە دەخوێنینەوە کە (شیعر فۆرمێکی بەدەنگ نییە !) ، بۆیە دۆخێوەت باس لە کێشە و دیوە نگەتیفەکانی ژیان بکات ، تا کەسەکان بیربکەنەوە و چونکە بە

گومانێ لە خەڵکانی دەوروبەری و دەڤەت : من دەزانم .. وەڵا ئەوان نازانن ! مرۆڤ بە سەرکی سووکەوە بارکی قورسە بەسەر ژیانەوە ! لەرەدا بە هوونی ئەو گومانەی خەی دەخاتە ووو ، هەروەک سارتەریش دەڤەت : شیعر و ئەدەب ، ئازادی و خۆشبەختی بە مرۆڤکان بەدەست ناهێنن بەڵکو وا لە مرۆڤکان دەکەن بیر لە ئازادی و خۆشبەختی بکەنەوە ..! ئەم شاعیرەشمان هەروای کردووە . دواتر دەڤەت :

باوکم دەبینم بە دەڤکی ساف و نەودەستکی زبرەوە
حەزدەکەم پەستم بدوورم بە دەستکەشی دەستکانی
بە ئەوەی ژیان لەنیو قەڵشی دەستکانی دا نەنەژرەت !
گەر دەندەیی مرۆڤ نەبایە ژیان کوا هەندێ ترسناک بوو ؟
دەبەت دەت لە شوینکی تردا بشاریتەوە
شوێنی دە ئاشکرایە
بەیە ەەژ نییە نەیبەن و شەو نییە بە زووخاوەوە نەینەرنەوە ..!

ئەم کەپلە شیعرە پەڵە لە هەستکی گەورەی مرۆیی هاوکات جوانکاریکی شیعریش ، هەستی پاک و بگەردی منداڵک بە باوکی ، دیاردەت پەستی خەی بدووڕەت و بیکات بە دەستکەشی دەستکانی باوکی ، نەوک ژیان لەنیو قەڵشی دەستکانی بنەژڕەت ، ناشتنی ژیان مانای مردنی ژیانە ، ئەوەش پارادەکسکی ترە لەنەوام مردن و ژیان ، لەتان ناشارمەوە ئەم هەستە جوان و مرۆڤدەستییەی شاعیر لەم دیمەنە شیعرییەدا ، چەند دەڤەپە فرمەسککی پە ەشتم و منی گەڵاندەوە نەو ژیانی منداڵی و گەنجەتیەم و ژیانی هەژاری خەزانیمان و بینینەوەی ماندووەتی باوکم و خەمە سپییەکانی دایکم ! بە بەوای من یەکک لەو هەکارانەی کە وایکردووە قووڵاییەک و جوانکاری بە شیعرەکانی ئیمان یادەوەر ببەخشە ئیشکردنیەتی لەسەر ژیان ، یان بەرز ەاگرتنی بەها مرۆڤایەتییەکانە ، هەروەک دەڤەت ، کەشەی مرۆڤ ئەوەیە ئارەزوویکی گەورەی هەیە بە ژیان ، ئارەزووکانی مرۆڤ بە سنوورن ، ژیانیش بەم خواروخێچی و پووچییەوە ناتوانە تەریب بەتەوە لەگەڵ خەون خولیاکان و خەزگەکانی مرۆڤ ! بەهەی زبری و قەڵشکانی ناو لەپی دەستکانی باوکی وەنەی مرۆڤکی زەحمەتکەش و ماندووی ئەم ەەژگارەمان بە ەەسم دەکات ، کە زەمەن بە ەەحمانە بەسەر پشتی خەون و ئارەزووکانییان ەەدەکات ، ئەم خەشەویستییەی بە باوک و مرۆڤکان ، لەنەو قووڵایی تووەبوونکی شاعیرانەوە دەڤەت : گەر دەندەیی مرۆڤ نەبایە ژیان کوا هەندێ ترسناک بوو ! لەرەدا شاعیر لەبەر هەچوونی باری دەروونی بیری چووە ، شیعر وەڵام ناداتەوە بەکو پرسیار دەوەژێنێ ، وەڵام دانەوە کاری شیعر نییە ، ئەوە ئایین و ئایدیۆلۆژیاکانن وەڵامی حازر بەدەست و ئامادەیان پێیە بە هەموو پرسیارک ، گەورەترین هەزی زمانی شیعری لە وەوژاندنی پرسیار دایە نەک

وەڵامدانەوە ، دەبوا پسیار بکات و بڵێت : ئەم ژیانە بە هێندە ترسناکە ئەی زەمەن ؟ دەبوا ئەو وەڵامە بە خوێنەر جەبهەڵیت کە ترسناکی ژیان هەکارەکەی نا وشیاری و دڵەندەیی و بێحمی مرۆڤ ..! دوای ئەم هاوارەی تووشی بێباوەڕی و گومانێکی گەورە دەبێت بەرامبەر مرۆڤکانی دەوروبەری ، پێ وایە شوێنی دڵ ئاشکرایە ، دەبێت دڵ لە شوێنێک بشاردرێتەوە ، شوێنکی نهێنی و نادیار بێت چونکە ، هێژ نییە نەیبەن و شەو بە زووخاوەوە نەیگێنەوە ؟ گومان و خەمکی گەورە و دڕبەینکی شیعری جوان . بەو هەستە ئینسانییە لە شیعرەکەی بەردەوام دەبێت تا لە کۆتاییەکەی دەڵێت :

دایکە کراسە سوزەکێت لەبەرکە ، با بەهاری ئەمە چوار وەرز بێت
با باوکم لە خەندەیەکتدا ماندووی هێژگار بشارێتەوە
با من لەنەو دوو ڕووی مرۆڤکان ، ڕووە و ڕووی تە
تا قیامەت دابنیشم ..!

بە هەمان خۆشەویستی و هەستی مرۆڤ دەستیەوە داوا لە دایکی دەکات کراسە سوزەکە لەبەرکات ، با بەهاری ئەمە جوار وەرز بێت ، کراسە سوزەکە لەلایەک مایەی دڵخۆشی باوکییەتی لەلایەکیش هەمایە بە سوزایەکی هەمیشەیی و چوار وەرزی ، مرۆڤکان هێندە هیلاک و ماندوون بەدەست ئەم هێژگارە سەخت و کەمەرشکێنە دڵخوازە هەموو وەزکانی ژیانییان بەهار بێت ، بەهەی ئەو کراسە سوزەی دایکیشی باوکی لە خەندەیەکدا ماندووی هێژگار بشارێتەوە ، چەند دڕە شیعرەکی پە ئیستاتیکا و پە لە جوانییەکانی بەهای مرۆقبوونە ؟! ئەو خۆشەویستییە بە باوک جوانکارییەکی بەوێنەی بە شیعرەکە بەخشیوە ، ئەو گومانە گەورەیەی لە بەرامبەر مرۆڤکان لەڕدا ڕوون و ڕەشنتر دەری دەبڕێت کە دەڵێت ، با من لەنەو دوو ڕووی مرۆڤکان ، ڕووە ڕووی تە .. هەم گومانکی گەورەی بەرجەستە کردووە هەم بە شەو دڕبەینکی شیعری نایاب ، دوو ڕوویی ، ڕووە و ڕووی تە ..! لەڕەش ئیشی لەسەر فەنیمی وشکان کردووە ، واتە دەنگی وشکان دواتر دەڵێت .. ڕووە و ڕووی تە تا قیامەت دابنیشم ! قیامەت وشەیکە مانا و مەبەستکی ئایینی لە پشتە بێنام ، لەڕدا لەو مانا و مەبەستە داماڕاوە ، بە مانای بە تاهەتا ، گرینگە شاعیر لەنەو ڕووبەری نووسین ئازاد بێت و لەژێر کاریگەری هیچ ئایین و ئایدیۆلۆژیەک دا نەبێت ، واتە لەژێر کاریگەری هیچ هێزکی دڕکیدا نەبێت ، هەروەک د. محەمەد کەمال لە کتێبی (بوون و داهێنان)دا باس لە ئازادی نووسەر دکات لەنەو ڕووبەری نووسین ، بەمانای گەڕ نووسەر ئازاد نەبێت واتە هێزکی دڕکی لەجیاتی ئەو بیار لەسەر پێژکانی بوونی دەدات و ئاراستەی جووڵکانی دیاری دکات . ئەوش مانای کێلەبوون و نامەبوون دگەیەنێت ، دەمەوێت

ئۆش بم ، شاعیر لە گی زمانەوە دتوانە دست بە هموو وشیک بات و بکاری بهنت ، بە مرجک لە شونی گونجاو و برگکی شیعری بەبردا بکات . بام گرینگ خی لنو روبری شیعر و نووسینکانی کسکی ئازاد بت و لە ژر کاریگری ووبری ناخودئاگایی و خون و ئارزووکانی خیدا بت و وک دن ، تنها خی بت و بس !

ماویتی ٢٠ی ئابی ٢٠٢٣

ششی ژن ژیان ئازادی لە ساژی لدایک بوونیدا.. گفتوگ لگ حمید تقوایی

ئینترناسنال: بە لبرچاوگرتنی ئوەی کە سالک بسر دستپکردنی ششی ژن ژیان ئازایدا تپەڕیو، کمگا و بزووتنوەی ووخاندن و دخی شش چن هدسنگنن؟

حمید تقوایی: گرینگترین درئنجامی ششی ژن ژیان ئازادی، گینی ووخانی حکوومتی کماری ئیسلامی بوو بە مسلەی سرکی و فراوانی هموو کمگ و جماوری خک و خودی حکوومت . هموو وتار و هوست و سیاستی دساتدارکان، تنانت لە بواری سیاستی درەوشدا، بشون ئامانجی پاشکشپکردنی نازایتی و اپینی شگانی خکەوە بوون لە بوار جیاجیاکاندا. هر لە پشنیار و پسندکردنی پژە یاسای حیجاب و پاکیزیی و گفتوگ و ململانی درژخاینی دسات لسر ئم بابت، کە تنانت دوای پسندکردنی ئم پژە یاسایش بردوام، تا دگات دادگاییکردن و گرتن و لسدارادان، تا دگات هرشکردنە سر زیندانکانی ئوین و شاهچراغ و هرشی کیاوی بە سر قوتابخانکان و تچووی چند هزار ملیارک بە مراسیمی ئربعینی، و تا نوبوونوەی پیوندییکان لگ سعودیە و پاشکشی ناوچیی و پیوندییکان لگ واتانی ژئاوا و هتد و هتد. لە هموو ئو حاتانادا بنما و میحورو هوست و ئدای حکومت، پاراستنی مانوەی خی و

گەلانەوەی پێگەیشتووی بە هەی شەش لە خودی کۆمەگای ئێران، لە ناوچەکە و لە ئاستی جیهانیدایە. لە ئاستیدا بزوتنەری پێشهاتەکانی ئێران لە یەک سالی ئابردووەدا شەشی ژن ژیان ئازادی بوو و ئێم پرسیەش بەردەوامە. ئائومێدی و بێدەسەلاتی و سەرلێشێواوی نیشاندەری سیاستەکانی حکومەتن لێم قۆناغەدا.

بە پێچەوانەوە لە بەرەی خەبات شاهیدی هەرش و پێشڕەوی و دەستپێشخەی بووین لە ئاستێکی بەرفراوان و بە وێنەدا.

بزووتنەوەی جەماوەریی بووندەوەی بزووتنەوەی بە حیجابی و داگیکردنی کردەیی و خاکەڕەزی حیجاب لەلایەن خەڵکەوە و گۆڕینی هاوەسمی پرسە و هەڕەزی حەوتەم و چلە و تەنانەت ئاهەنگی لەدایک بوونی ئازیزانی گیانبەختکردوو بە کۆبوونەوەی ناڕەزایەتی دژ بە حکومەت، درێژەدان بەدروشم نوسین دژی خامنەیی و تەواوی حکومەت، شکاندنی پیرۆز و تابۆ ئیسلامیەکان تەنانەت لە مانگی موحەڕەمیشدا بەشێوەیەک کە تەنانەت دروشمی تەقلیدی و لەدانی سنگیش گۆڕا بە گردبوونەوەی ناڕەزایەتی سیاسی دژ بە حکومەت، درێژەدان بە ناڕەزایەتی کرێکاری و مانگرتن بەتایبەتی لەکەرتی سەرەکی نەوت و پترۆکیمیایی، کۆبوونەوەی بەردەوامی خانەنشینان، سەماکردن، هەڵپەڕکێ و خێشی.خەڵک و دامەزراندنی کەرنەڤاڵی سەر شەقامەکان بە بیانووی جەژنەکان، و دواجار هەرشی بەرفراوان بە سەر حکومەت و ئیسلامەکەی لە سەیشال میدیا، کە تەنانەت ناچاری کردووە بەرپرسانی حکومەت دان بە شکستی خۆیاندا بنێن لێم بوارەدا،ئەمانە هەموویان ئاماژەن بە هەرشەکی بە وێنە لەلایەن کەمەگەیەکی ئاوستاوەوە دژی حکومەتەکی بێدەسەلات و خەریکە دەکەوێت و دەوخەت شەشی ژن ژیان ئازادی بە شۆڕەی جەژنەکان بەردەوامە و ئاسەیەکی گەشاوە و ئومێدبەخش پێشکەش بە خەڵک دەکات.

ئێم بارودۆخە لەسەر شانی ناڕەزایەتی و خەباتی بەردەوامی کرێکاران و ژنان و لاوان لە سەرەتای هاتنە سەرکاری ژەمەوە تا ئەمە پێکهاتووە. دیارە بزووتنەوەی ووخاندن کە بە ئاپەینی ۱۸ی تیری ۱۳۷۸ دەستی پێکردووە و خاڵە بەرزەکانی وەک ئاپەینی جەماوەری ۱۳۸۸ و ۱۳۹۶ و ۱۳۹۸ تێپەڕاندووە، ئێستا گەیشتووە بە شەشەکی گەورە کە دەوات تا مەلەفی حکومەت بپێچێتەوە. ئێم شەشە بەراورد ناکرێ بە ئاپەینەکانی ئابردوو. ئێمە خاڵی لوتکەی بزووتنەوەی ووخانە کە بە یەکەمین جار لە لایەن خودی خەڵک و ئەوانەی بەشدارن لێم بزووتنەوە جەماوەرییەدا بە شەش ناوی دەبەن، دروشمە سەرەکییەکەی ژن ژیان ئازادیە ، کە بە شێوەیەکی گشتگیر لە لایەن جەماوەرەکی بەرفراوان لە خەڵکی ئێران لە تاران، زاهیدان، سنە و ئیسفەهان و تەبرێز و سەدان شار و گوندی دیکە یەکدەگرن و نوێنەرایەتی ئێران

دەکەن، جەماوەری کۆچبەرانی ئێرانی لە هەموو وڵاتاندا ڕاکشاوەتە سەر شەقامەکان و پشتیوانی کۆسایەتی ئازادیخوازی ڕاکشاوە-و دەکخراوە چەپ و ئینسانیەکان و تەنانەت حکومەت و سیاستمەدارانیش و داواکاریەکان و ئامانجەکانی بزووتنەوەکە جارنامە ١٢ خاڵیە کە لە لایەن بیست دەکخراوی بەناوبانگ و ناسراوی نازی و پیشڕەوی مەدەنیی بەاوکرایەوە و نامۆزایەتی مامۆستایان، قوتابیان و ژنان، هەروەها جارنامەی داواکاری پێشکەوتنخوازانەی ژنان کە واژە کراوە لەلایەن چالاکوانانی دیاری بزووتنەوەی ئازادی ژنانەوە ، نوێنرایەتی دەکات. شێوەشێک کە لە هەموو ڕاپێنە هەرش ، ڕادیکاڵترو شەڵگیرتر، بەردەوامتر و سەراسەریتر لە هەموو ڕاپێنە سەرنگون خوازەکانی پێشوو،لە دژی هەموو سیستمی کۆماری ئیسلامی هاتۆتە مەیدان.
ئەم شێوەشە تا ئێستا گەورەترین بنەبڕکردنی لە هەلومەرجی سیاسی ئێراندا کردووە. گەورەترین بەتەواوی لە بەرژەوەندی جەماوەری خەڵک و بە زیانی حکومەتە. ئەم هەلومەرجە ناتوانرێت بگەڕێنرێتەوە بۆ قۆناغی پێش شۆڕش. حکوومەتێکە تەنها لەناو جەماوەرێکدا بەکۆتەنانەت لە لایەن بەشێکی زۆری لایەنگرانی پێشووی، کە مترین متمانە و قبوڵکردنی نەماوە . وە لەسەر ئاستی جیهانیشقاڵی زۆاوە سوا بووە و لە ڕێزەکانی حکومەتە بەزراوەکانی وەک ژەمی ئاپارتایدی ڕەگەزی ئەفریقای باشووردا دانراوە.
ئەمڕۆ بە دڵنیاییەوە دەتوانین بڵێین کە ڕەوەندی ئاوگرەکان کە بگیانبەختکردنی مەهسا ئەمینی دەستی پێکرد تا ڕووخانی تەواوەتی حکومەت بەردەوام دەبێت. شۆڕشی ئێستا وەک هەر شۆڕشێکی تر هەوراز و نشێوی دەبێت، بەڵام لە هیچ بارودۆخێکدا ناوەستێت. لەگەڵ هەر هەوراز و نشێوێکدا گەورەانکاری لە مانۆڕەکانی حکومەتدا بەدی دێت، بەتایبەتی مامۆستای حکومەتەکانی ناوچەکەو ڕەژئاوا لەگەڵ بکوژەکانی حوکمەانی ئێران گەورەانکاری تەداکراوە، بەڵام دوا قسەی شۆڕش خەڵک دەیکات. هیچ ڕێگایەکی دەربازبوون بۆ حکومەت و سیستەمی کۆماری ئیسلامی لە ئارادا نییە. تەنانەت باڵەجیاوازەکانی حکومەت ئاگاداری ئەم ڕاستییەن و لە ململانێ ناوخۆییەکانیاندا بەردەوام لەسەر"هەڵەکانیان" یەکتری تاوانبار دەکەن.
لەگەڵ نزیکبوونەوەی ساڵیادی شۆڕش، هەرشی ڕێزەکانی شۆڕش و لەکترازانی ڕێزەکانی حکومەت تونتر دەبێتەوە. هەموو شتێک ئەوەمان بۆ دەردەخات کە ٢٥ شەهریوار، ساڵڕۆژی گیانبەختکردنی مەهسا (ژینا) ئەمینی و سەرەتای شۆڕشی ژن ژیان ئازادیدا، دەتوانێت خاڵێکی دیکەی بەرزی پێسەی کەبوونەوە و خۆپیشاندانی جەماوەری لە سەرانسەری وڵاتدا بێت. ڕۆژێک کە هەروەک حیزبەکەمان زۆر جار جەختی لەسەر

کردەتەوە، وەک پشووی گشتی و فەرمی تەمار بکرێت بە یادی مەهساکان، نیکاکان، ساریناکان، خودانورەکان و ئازیزانی تر کە لە شەشی ئەستا و لە خەباتەکانی چوار دەیەی ڕابردوودا گیانیان لەدەستداوە ، دژی بکوژانی دەسەڵاتدار لە ساڵنامەی ئێراندا تەمار بکرێت وەهموو ساڵێک یادی بکرێتەوە.
ئەو ڕۆژە دوور نییە کە شەشی ژن ژیان ئازادی بە سەرکەوتنێکی تەواو بەسەر کەماری ئیسلامی و تەواوی سیستمی هەنووکەدا کۆتایی پێبێت. دووهەمین ساڵوگێڕی شەش لەسەر گەڵی کەماری ئیسلامیدا بەرز ڕادەگرین.

وەرگێڕانی: کاوە عومەر

٢٤ی موردادی ١٤٠٢، ١٥ی ئابی ٢٠٢٣

بنەمای فەرهەنگی باو لە کۆمەڵگای سەرمایەداریدا لەسەر دژایەتی کۆمۆنیزم و چینی کرێکار دامەزراوە!.. سابیر .م

تەواوی کارگەران و جەماوەری هەژار و کەم دەرامەتی چەوساوەی کۆمەڵگا بە شێوەیەک لە شۆڕکان وبە جیا لە هەر ئایین
و بیروباوەڕێک کە هەیانبووە یان بەدەستی خاوەنکارەکانیان یان بەدەستی بەرپرسانیان ، یان بەدەستی حوکومەتکەیان چەوسێنراونەتەوە.
چەوساندنەوە ، تەوەرەی سەرکی پێکهاتەی کۆمەڵگای چینایەتیە ، چەوساندنەوە کارو فەرمانی "خوداکان "نێە لەسەر زەوی
هەروەک قەشەکان و مەلاکان ، و دامودەزگا ئاینیەکان ، وە فەرهەنگی پەروەردەو فێرکردنی سەر بەم دامودەزگایانە،
ڕەواجی پێئەدەن.
واتە هەم "جەهەنەم " وە هەم "بەهەشت" دوو تەزی خەیاڵی نین وە لە ئاسمانەکاندا حەشاردراین، بەڵکە هەردوکیان دوو

واقیعیەتی چینایەتی بەرجەستەو حاشاهەنەگرن لەسەر ئەم زەویەی کە مرۆف تیایدا ئەژی.
بەرلەوەی کە سەرکی ئەمریکا هاری ترومان لە /٢٢ /٥ ١٩٤٥ ڕایبگەیەنێت کە پۆیستە سیاسەت و ستراتیجیەتی
دەرەوەی وڵات یەکگرتوەکانی ئەمریکا لەسەر (دژایەتی کۆمۆنیزم) بنیات بنرێت.
خودی خەباتی چینایەتی و کۆمۆنیزم بەدرێژایی نزیکەی لە سەدەیەک ئەوکاتە قورسایی و هەژموونی خۆی لەسەر
کۆمەڵگای چینایەتی و سەرمایەداران و دەوڵەتەکانیان دانابوو.
خودی سەرهەڵدانی هێڵبازی شۆڕشگێڕانەی مارکس و ئەنجلس بە ڕزگاری چینی کرێکار و سۆسیالیزم هەمیشە وەک
شۆڕشێک بەسەر سەری بۆرژواکان ودەسەڵاتدارانی دنیادا بە ئەستاشەوە دەهات و دەچوو و لە ئەستاشدا هەر لە ئارادایە.
دواتر شۆڕشی ئۆکتۆبەر و خەباتی لەنین و بۆشەفیکەکان جارێکی تر خودی ئەم هێڵبازە شۆڕشگێڕانەیە مارکس و ئەنجلسیان
لە تەحریفاتی سۆسیال دیمۆکراتیکانە ڕزگارکردو وسەر لەنوێ مارکسیزم و کۆمۆنیزمیان بەشێوەیکی واقیعی و عەمەلی
هێنایە سەر شانۆی سیاسی و سۆکوتی دەسەڵاتداریەتی کۆنەپەرستترین و سەرکوتگەرترین دەسەڵاتی جیهانی وەک قەیسەری
ڕوسیایان تێکشکاند.
لەم نێوەدا و وابەست بەم ستراتیجیەتەی (دژایەتی کۆمۆنیزم) ئاین هێڵێکی سەرەکی ئەبینێت بۆ گەمژاندن و کاڵفامکردنی
خەڵکی چەوساوە لە هەرکوێێکی جیهان بێت.
لەوابەست بە "ڕۆژهەڵاتی ناوین" کوردستانیش ، هەر وەک تەواوی دەسەڵاتەکانی تری جیهانی بۆرژوازی لە عێراق و
ناوچەکەو تەنانەت هەرێمی کوردستان دەستور لەسەر بنەمای قورئان و شەریعەتی ئیسلام دانراوە.
وە تەواوی هێزو توانا مادی و مەعنەویەکانی دەسەڵاتداران و دەوڵەتەکانیان بە ئەوە بووە کە تابتوانن تێڕا کۆمەڵایەتیە
سیاسی و فەرهەنگیەکانی کۆمەڵگا بە خودی ئاینی ئیسلام گەش بکەن وەلەم پێناوەدا ملیارەها دۆلار ساڵانە خەرج ئەکرێت وە
تەنانەت بە شەرعیەتدانی یاسایی بەم کارە) وەزارەتی ئەوقاف(یان بە دروستکردووە.
کارگەران و چەوساوەکان و خەڵکی کەم دەرامەت بە وشیاریەکی چینایەتی بۆرژوازیانەوە گیردەی هەژاری و نەداری و
بە موچە و چەوساندنەوە ، دیەها مەینەتی ڕۆژانەی تر بوونەتەوە.
لە پاڵ ئەم گۆڕاوەی فەرهەنگی کۆمەڵگای سەرمایەداری و فەرهەنگ و

ستراتیجیەتی" دژە کۆمۆنیست بوون" دا خودی (
چاوچنۆکی ، تەماع ، خۆپەرستی) بوونەتە تاوانی سەرەکی فەرهەنگی
تاکەکەسەکان لە کۆمەڵگادا.
!(لێرەدا ئاوە گرنگە وتەکەی ماركس دووبارە و چەندبارە بکەینەوە
کە) ئاین ئەفیونی گەلانە!
وە ئاوەژو نەشنە کە کارگێرێک یان هەر چەوساوەیەکی تر بێت وە بە
حوکمی کارکردی مێژووی ئاین لەسەریان و
تاوەگالنیان لە خورافاتی ئاینی ، خەیان لە ماڵەوە نوێژو ڕۆژوو ،
ئیتاعەتی "خودای" خەیان ئەکەن ، بەڵام خودی
دەسەڵتداران و حیزبە ئیسلامی و دامودەزگا جیهادیەکان لەگەڵ
ئیسالمدا بوون ناوستنەوە وە هەوە ئەدەن کە ئەم جەماوەرە بە
کارەکی فراوانتر سازمان بدەن ، ئیتر لە ڕێگەی بەخشینەوەی
کەلوپەلی ناو ماڵەوە بێت ، یان پارەو پولەوە بێت، یان
هەرجۆرە ئیمتیازاتێکی ترەوە بێت، وە لە دوائامانجدا ئەم جەماوەرە
بکەن بە ئامرازێکی ڕاگەیاندنی سیاسی و ئایدیۆلۆجی
کۆنەپەرستانەی خەیان.
هەر بۆیە خەڵکانێکی زۆریان بە ئەم ستراتیجیەتەو بەئەم سیاسەتە
کۆنەپەرستانەو جەهالەتەی ئاین بەم شێوەیە سازماندەوە ،
وەڵەتەواوی پێویندیە کۆمەاڵیەتیەکانی خەیاندا ئەو فەرمانیان
پێسپێردراوە کە دژ بە کۆمۆنیستەکان و الیەنگرانیان
بوستنەوە.
هەروەها لە تەک کۆمەاڵیەتیەکاندا ئەیانکەن بە ئامرازێکی سیاسی
بۆ بانگەشەی ئیسلام و خورافاتی ئاینی و دەست و
پێوەندی مۆلا دواکەوتوەکانیان.
ئەوانیان لە بوونەوەرێکی ئاسایی کەتنها لە ماڵی خەیان ئاین وەک
(مەسەلەیەکی تاکە کەسی) ئەبینەوە ، دەریان ئەهێنن و
جیایان ئەکەنەوە لەو نەرمە سادەیەی کۆمەڵگای ، وە ئەیانکەن بە
مینبەر و مەدیایەکی تەواوکەر وەک بۆکرێگیراوێکی
سیاسەتە کۆنەپەرستانەکانی خەیان.
کۆمۆنیستەکان و تەکۆشەرانی مارکسیست و الیەنگرانیان پێویستە بە
وشیاری و وردبینیەکی تەواوە سەرنجی دەوروپشتی
خەیان بدەن و تەواوی ئەو نەخشەو هەوڵە کۆنەپەرستانەی ئەم جۆرە
کەسە سەرلەشاواوانە پوچەڵ بکەنەوە ، یان بەشێوەیەک
لە شێوەکان پێنا نەبەنە بە ر تەنها خودی (ئاتەئیزم) لە دژایەتی
ئاینەکاندا ، گەرچی خودی ئاتەئیزم وەک لەنین ئەڵێت
سەرتایەکی باشە بە تێگەیشتن لە خەباتی چینایەتی، وەسەرچاوەی
نەهامەتیەکان.

نابەت بەگەبدەین وە بەخەباتی سیاسی و فیکری چینایەتی خەمان کە
کەسانی چەوساوەو هەژارو کەم دەرامەت بکرێن بە
داردەست و ئامرازی بانگەشەو دیعایە بۆئیسلام لە هیچ شوێنکی ناو
کەمەگادا وە پەردە لەسەر هاندەرە سیاسیەکانیان و ئەو
کەسانە هەماهەنگین کەلە پشتی ئەم نەخشە تکدەرەوە وەستاون وە بەهەر
شێوەیەک کە بەیان بکرێت ئەو خەڵکە بگەوجێنن.
ئەوانەی کە لەتەکەمالیەتیەکاندا بانگەشە بە ئیسلام و جیهادیزم
ئەکەن پەیوستە هەمایەکی پرسیاری گەورەیان لەسەر
دابنرێت ، چونکە ئاین لەالی ئەم کەسانە لەمەسەلەیەکی شەخسی چەتە
دەرەوە، وە بەرژەوەندی مادی و مەعنەوی و سیاسی
تری لە پشتەوەیە.
بژی کۆمۆنیزم!
سەرکەوتوبێت خەباتی چینایەتی کارگەران و چەوساوەکان!
بەرەو بنیاتنانی بزووتنەوەیەکی مارکسیستی کرێکاران!

سابیر .م

تکایە من مەکە بە کێلە تکایە بمکە بە بینارەکـــــی تینـــــووی شانە.. شوان عەباس بەدری

گومانی تیا نییە شانە بناغەی سەرکی هەموو هونەرە بینراوەکانە و سەنگینییەکی تایبەتی لە لای ئەکتەران هەیە و هەر لە دەر زمانەوە نووسەران و فێلەسووفان و زەر جاریش سیاسییەکان لە ڕەی شانەوە پەیامی سەرکی خەیان و دنیابینییان بە خەڵکی گەیاندووە و لە ڕەی کەمەڕە دەقکی نوە و داهێنانەر و شکئاساوە هەوی بزواندنی خەڵك و هەشیارکردنەوەی بینەر و لە ڕەی بینەریشەوە خەڵکیان داوە.
ئەستا با لەم کەمەڕە ئستە دەلاقە ئاسایییەی کە لە سەرەوە نووسیومە بچمە ناو بابەتە سەرکییەکەی ئەم نووسینە و بزانین مەبەستم لەو سەرتا نووسینەی سەرەوە چی بووە؟!
ماوەیەك لەمەوبەر لە پەیمانگەی هونەرە جوانەکانی سلەمانی دوو

کورتە دەقی شانۆیی بە ناوی (زیانی تووتن)) و ((تکایە بمکە بە کیلە)) نمایش کران و وەك هەمیشە بە کەم ئومێدەوە کە بەشکوو ئەم دەق و کاری دەرهێنان و نواندنە جیاواز بێت و تازوویەك بە مێشکمانا بێنێت ڕووم کردە پەیمانگە و سێبەری شانۆکە ، بەڵام وەك هەمیشە نائومێدانە لە هەڵکە هاتمە دەرەوە!
بەم دەرکەوت کامەران ڕەئوف ی دەرهێنەر تەنها و تەنها لە ناو بازنەیەکی بەتاڵی خە دووبارەکردنەوەدا دەسووڕێتەوە و گەورەترین زیانیش بە دەرهێنەر یا دەقێکی شانۆیی ئەوەیە کە بینەر خود بە خود هەست بە پێشهاتەکان و دیالۆگەکانی دواتر و کۆتایی بێندی دەقەکە بکات و نەکەوێتە ژێر کاریگەری ستە و خاە بە خاڵی دەقە شانۆییەکەوە !
کە ئەمەش بە ئاشکرا لە ((تکایە بمکە بە کیلە)) و دەقەکەی پێش ئەویش بە دی دەکرا !
بە کورتییەکەی دەقەکە لە قسەی بەردەوام و ڕۆژانەی خەڵکی سەبارەت بە بەرپرسەکان وەرگیرابوو و دەقاودەق نووسرا بووەوە و دەرهێنەریش کردبووی بە هی خۆی ، واتە مەرگە گشتییەکەی کردبووە زادەی هزر و خەیاڵی خۆی لە کاتێکدا دەمەکە خەڵکی بە زار و بە نواندن و بە ڕێپەوان و بە گلەیی هەموو ئەو دەقانیان بە زیادەوە وتووە و باسکردووە کە ئەمەش خۆی لە خۆیدا کووشتنی دەق و خەکوژییەکی بەردەوامی نووسەر و دەرهێنەرە !
لە لایەکی دیکەوە نواندنی هەردوو ئەکتەر ((زاهیر غەریب)) و ((سەرگوڵ حسێن)) لە ئاستێکی وادا نەبوو کە هەست بکرێت دوو ئەکتەری شانۆ و هونەری کوردی کە چەندین ساڵە کاری هونەری دەکەن لەسەر ستێج خەریکی بەرجەستەکردنی کارئەکتەرکانیان و زیاتر لە دوو ئەکتەری تازەکار دەچوون کە هەشتا وەك پێویست لە لقە دارەکەی شانۆ و نواندن پێنەگەیشتون !
دەستپێکی دەقی شانۆیی ((زیانەکانی تووتن)) بە حساب دەستپێکێکی کەمیدیە و ئامادەکردنی چاو و مێشکی بینەرە بە بینینی دەق و نواندنێکی تایبەت ، بەڵام ئەو بینەرەی ئەلف و بێیەکی سادە لە کەمیدیا و هونەری کەمیك بزانیت زەر بە ئاسانی تێئەگات کە ئەو سەرەتایە لە بەتاڵییەکی بەتام هیچی تر نییە و ئەمەش دەکەوێتە سەر توانای ئاراستە کردنی دەرهێنەر و خودی ئەکتەر !
لە لایەکی دیکەشەوە توانای دەربڕینی هەردوو ئەکتەر لە کاتی ئاخافتندا لەگەڵ هەستی ئانی و جووڵەکانیان یەکناگرێتەوە و بە نموونە ((سەرگوڵ حسێن)) ی ئەکتەر کە زۆی کەسێکی تێکشکاوی نائومێدی ماوەڕانی دەروون ڕووشاوی و پێشیمان ی سەردەمی شەڕش و شاخ و دوای ڕاپەڕین و بە فیرعەون بوونی بەرپرسەکانی کورد

بەرجەستەدەکات ، لە جیاتی ئەوەی ژیانی دەنگی ژیانکی ڕووشاوی پڕ لە قورگکی گریانی تکۆ بە هاواری خەفەت بێت ئەوا زۆر بە نەرمی و بە قورگکی پاکاوە دیالۆگکانی بە گومانا دەدات و تانی دەنگی لە بڕیارکی تازەکاری پشت مایك دەچێت تا کەسکی داڕووخاوی دەستی شکاندش و درندەیەکانی کۆمەڵگەی دوای ئاپارین !
ئەم جگە لە فرمێسکانی کە هیچ هەستکی تیا نییە و دەستکردن و بەڵای من لەرزینەکانی دەستیشی پاش و پێش خراون ، واتە لەو کاتەی کە دەبێت دەستی بلەرزێت نالەرزێت و لەو جۆرە و ساتانەش کە دەبە دەستی نالەرزێت دەلەرزێت !
ئەو ساتەش کە کامەران ڕێنوفی دەرهێنەر بە سینیەکەوە دێت و لەبەر دەمی ((سەرگۆ)) پەرداخکك ئاو دادەنێت ، هاتنکی ڕاق و سڵامکی بە هەست و چەماوەو و ڕەیشتنکی ڕاق ئەنجام دەدات ، وەك بەیت تەنها بە چەپەیەك هاتبێتە سەر ستەیجەکە و ئەوات ، ئەگینا کەسکی تر هەر بە هاوەتیش بوایە دەیتوانی ئەو کارە ئەنجام بدات !
وەك لە نووسینەکانی دیکەم ئاماژەم پێداوە ئەکتەری کورد لەبەر باری ئابووری یان زیاد بوونی ژمارەی بەرهەمە شانۆیی و سینەمایی و درامیەکانی یان خود لەبەر هاوەتی ، بە بە ئەوەی بیر لە مۆژووی خۆی و کە ئاخە ئەم دڕ و سیناریۆیەی لەبەر دەستمدایە تا چەنك من پێئەگەیەنێت و دەبێت بە ئەزموونکی نوێ و تازە لە بواری هونەر و کارکەمدا دەستی داوەتە خکووزیەکی ساماناك بە ناوی گرنگ نییە با ئیش بکرێت و باس بکرێم و بڕۆنە بەشداری بەرهەمی هونەریم کردووە!
ئەمو چەندین تێبینی دیکەی جەراوجەر کە لەبەر کاتی خوێنەر باسیان ناکەین و ڕەنگە لە نووسینکی دیکە و کاتکی دی بیخەمە بەر چاوی خوێنەران و هونەردەستان .
هەبێت بەرجەستە کردنی کارئەکتەری ((زیانکانی تووتن)) یش هیچی کەمتر لەو ڕەخنانەی سەرەوە نییە کە لە نواندنی ((تکایە بمکە بە کیلە)) باسمان کردووە و سەرەرای ڕەخنە و تێبینی و گلەییە دەستانکەم لە دەرهێنەر و هەردوو ئەکتەر پێم خۆش بم جەرە کتایی بە نووسینکەم بێنم و بڵێم : من خەمم لەبەردەم دەقکی شانۆیا بینی کە هەشتا وەك پێویست ئامادەی نمایش نەکرابوو و زیاتر لە پرۆڤەیکی سەرەتای کار دەچوو تا بەرهەم و دەقکی شانۆیی پوختە و ساز و تەیار بە نمایش !

تا تەمەنم هەکشێ.. گرانی ئاین جاکسن

تا تەمەنم هەکشێ
زیاتر بەوا دەنم
تەنها خولەکێکت هەیە، باشترە لەو کاتی تەیدای بژێی
چونکە لە چاوتروکانێکدا دەوات
وە تا تەمەنم هەکشێ
ئەوە راستترە
کەسکانێ خەشیانم دەوێت، نەک ماڵ و پارە
ئەوە دەوەمەندت دەکات
ئەگەر کانیاوی گەنج بونەوە بدەزنەوە
یەک دەپی لەناخەوە، ئەوە راستییە
پێکەنیناوییە کاتێک هەست دەکەم لە باشترین ساەکانی تەمەندام

تا تەمەنم هەکشێ
ژمارەی هاوەکانم کەمتردەبن
بەڵام پەویستت بە زۆر نییە، کاتێک ئەویانت بەدەست هێناوە کە پشت
و پەناتە

تا تەمەنم هەکشێ
من باشتردەبم
دەزانم کێی بەخشندە دەبم
یان کێنگە وڵای بنەم

تا تەمەنم هەکشێ
گوێ بەو دەڵانەی ژیان نادەم
تەیاندا پێکەنیوم یان گریاوم
یان هەموو ئەو دیاری و نیشانانەی لەگەیاندا ژیاوم

تا تەمەنم هەکشێ
نوژەکانم درێژتر دەبن
نازانم بۆ، پەم وایە
زۆرم بەدەستهێناوە بەوتن

تا تەمەنم هەڵکشێ
زیاتر سوپاسگوزارم
بۆ ئەو ژیانەی هەمبووە و ئەوەی کە تێیدا دەژیم.

وەزادە مدحەت

https://youtu.be/zLBTBHQEtSw?si=n0yGcCxP8W08WJZp